

Beveik 70 metų istorijos: Australijoje duris užvers Adelaidės lietuvių namai

Beveik 70 metų gyvavę Adelaidės lietuvių namai Australijoje užsidaro. Bendruomenei priklausantis pastatas šiuo metu parduodamas, o paskutinį kartą vietos lietuviai čia susiburs lapkričio 15 dieną. „Draugystės, tradicijos, prisiminimai ir priklausymo jausmas, puoselėtas tarp šių sienų, išliks. Juos toliau saugos ir perduos kartos, kurioms Lietuvių namai tapo tikrais namais“, - teigia bendruomenės atstovė Daina Pocius.

Ugnė Jonaitytė | LRT.lt

Sprendimas priimtas prieš pusmetį

Australijoje, Adelaidės mieste, iki šiol veikė du lietuvių centrai – Lietuvių namai (angl. *Lithuanian House*) Norvude ir Kataliktų centras Sent Piterse. Būtent čia, uždarius Lietuvių namus, persikels visos Adelaidės lietuvių veiklos.

„Žinome, kad turime parduoti vieną iš dviejų lietuviškų vietų arba parduoti abi ir nusipirkti kažką naujo. Abi organizacijos neturi lėšų. (...) Pardavę Lietuvių namus ir panaudoję gautas lėšas, užtikrinsime bendruomenės gyvavimą dar daugelį metų“, - sako Australijos lietuvių bendruomenės narė ir Australijos lietuvių archyvo vyriausioji archyvarė D. Pocius.

Ji taip pat yra ir naujai iš kelių organizacijų į vieną sujungtos Pietų Australijos lietuvių bendruomenės laikinojo komiteto narė.

D. Pocius pažymi, kad sprendimas parduoti Adelaidės lietuvių namus buvo priimtas tik prieš pusmetį. Paskutinį kartą ši erdvė lietuvius priims lapkričio 15 dieną. Vyks pietūs, svečiai bus kviečiami įsiamžinti, bus pristatyta prisiminimų knyga. Visgi ji pabrėžia, kad šis sprendimas neužbaigia Lietuvių namų istorijos. Anot D. Pocius, jis žymi dar vieną jų raidos etapą.

Adelaidės lietuvių namai | Pietų Australijos lietuvių bendruomenės archyvo nuotr.
„Šie namai buvo įkurti šeštajame dešimtmetyje, nes ką tik atvykusiai bendruomenei reikėjo vietos, kurioje būtų galima susiburti, kalbėti gimtąja kalba, puoselėti savo kultūrą ir kartu kurti gyvenimą. Dabar, praėjus šešiasdešimt aštuoneriems metams, aplinkybės yra visiškai kitokios.

2026 m. lapkričio 15 d. taps diena, kai atsisveikinsime su pastatu, taip ilgai tarnavusiu mūsų bendruomenei. Vis dėlto mes neatsisveikiname su bendruomene, kuriai šie namai padėjo susikurti. Draugystės, tradicijos, prisiminimai ir priklausymo jausmas, puoselėtas tarp šių sienų, išliks. Juos toliau saugos ir perduos kartos, kurioms Lietuvių namai tapo tikrais namais“, – mintimis dalijasi D. Pocius.

Šiuo metu dokumentuojamas Lietuvių namuose esantis turtas. Daiktai, turintys lietuviškų motyvų, kultūrinę vertę ar sąsają su Lietuvių namų istorija, bus išmontuoti ir išsaugoti.

„Tai apima ne tik nuotraukas, meno kūrinius, atminimo lentas, iškabas bei kitus istorinius objektus, bet ir daugelį elementų, tapusių neatsiejama paties pastato dalimi. Išskirtiniai medžio dirbiniai aplink sceną, salės apšvietimas, lietuviški užrašai ir atminimo lentos, įėjimo vartai su lietuviškais motyvais ir netgi stiklas su raižiniais prie pagrindinio įėjimo – visa tai bus kruopščiai išmontuota ir išsaugota“, – pabrėžia bendruomenės narė.

Adelaidės lietuvių namai | Pietų Australijos lietuvių bendruomenės archyvo nuotr.
Diskusijos dėl pastato ateities vyko seniai

Adelaidės lietuvių namai savo veiklą pradėjo 1957 metais, kai Adelaidės lietuvių sąjunga įsigijo pastatą. D. Pocius pasakoja, kad klausimas dėl šios erdvės ateities nuo 21 amžiaus pabaigos iškildavo vis dažniau.

Čia lietuvišką veiklą pradėjusi karta seno, narių skaičius mažėjo ir bendruomenės veikloje nuolat dalyvavo vis mažiau lietuvių. Dėl šios priežasties didžiąją savaitės dalį pastatas stovėjo nenaudojamas – duris atverdavo daugiausia koncertams, minėjimams ir kitiems bendruomenės renginiams.

Kaip pažymi D. Pocius, prieš 9 metus bendruomenė surengė specialų susirinkimą, kuriame buvo aptarta Adelaidės lietuvių bendruomenės ir jos organizacijų ateitis. Galiausiai iškilo siūlymas suvienyti pagrindines Adelaidės lietuvių organizacijas į vieną struktūrą. Tam sudarytas specialus komitetas, į kurį buvo įtraukti visų organizacijų atstovai.

„Didelį susirūpinimą jau tada kėlė ir Lietuvių namų finansinis tvarumas. Susirinkimo dalyviams buvo pranešta, kad pastatas kasmet patiria iki 50 tūkst. JAV dolerių (daugiau nei 44 tūkst. eurų) nuostolį ir, nesiimant pokių, finansiškai pajėgus išsilaikyti gali būti tik dar dešimt metų“, – sako pašnekovė.

Talkoje dirba: M.Urbonas, J.Lapšys, S.Povilaitis, A.Mikeliūnas, Gerdauskas, A.Merūnas, V.Raginis, K.Reisonas.

Adelaidės lietuvių namai | Pietų Australijos lietuvių bendruomenės archyvo nuotr. 2021 m. įstato projektas dėl susijungimo buvo pristatytas platesnei bendruomenės atstovų grupei, o per kitus ketverius metus dokumentas buvo peržiūrimas, tobulinamas ir derinamas. Procesas baigėsi specialiuoju visuotiniu susirinkimu, įvykusi 2025 m. balandžio 27 dieną.

Lietuviai Pietų Australijoje (angl. *Lithuanians in South Australia (LISA)*), Lietuvių „Caritas“ Pietų Australijoje (angl. *Lithuanian Caritas in South Australia*) ir Adelaidės lietuvių draugijos („*Adelaide Lithuanian Society*“) organizacijų nariai susirinko Lietuvių namuose, kad nuspręstų, ar šios trys organizacijos turėtų susijungti.

„Rezultatas žymėjo istorinį lūžį. Visos trys organizacijos balsavo už susijungimą. Pasiūlymą parėmė tiek Lietuviai Pietų Australijoje, tiek Lietuvių „Caritas“ Pietų Australijoje. Adelaidės lietuvių draugijoje, įkurtoje daugiau nei prieš 70 metų siekiant sukurti ir išlaikyti nuolatinius namus Adelaidės lietuviams, sprendimas buvo itin sunkiai pasiektas: pasiūlymui pritarta vos vieno balso persvara“, – komentuoja D. Pocius.

Vietos lietuviai kviečiami pildyti prisiminimų knygą

Būtent ši nauja ir susijungusi organizacija galiausiai priėmė sprendimą dėl Lietuvių namų pastato pardavimo. Šiandien, artėjant uždarymo dienai, vietos lietuviai kviečiami prisidėti prie prisiminimų knygos. Kaip joje rašo Vincas Veraitis, Lietuvių namai jam ir pirmosios kartos lietuviams, atvykusiems po Antrojo pasaulinio karo, nuo pat jų įkūrimo buvo mažas Lietuvos kampelis.

Adelaidės lietuvių namai | Pietų Australijos lietuvių bendruomenės archyvo nuotr.
„Lietuvių namai padėjo mums visiems išverti sunkią emigracijos našą. Lietuvių namai padėjo mums, pirmosios kartos emigrantams, įsikurti Australijoje, susipažinti su jos kultūra ir papročiais bei pramokti anglų kalbos“, – pasakoja jis.

V. Veraitis prisimena, kad Lietuvių namuose tautiečiai vaišinosi lietuviškais patiekalais, šventė įvairias progas – nuo gimtadienių iki vestuvių. Jaunimas čia

mokėsi lietuvių kalbos, susipažino su kultūra ir papročiais, šoko tautinius šokius, dainavo ir sportavo.

„Po daugelio metų tarnybos ir išlydėję beveik visus pirmosios kartos lietuvius į amžinybę, Lietuvių namai taip pat paseno ir pavargo. Jie nebeturi jėgų toliau mums tarnauti. 2026 m. lapkričio 15 d. aš su šypsena ir pasididžiavimu atsisveikinsiu su Lietuvių namais“, – mintimis dalijosi Australijos lietuvis.